

Schooltaalwoorden voor het anderstalige jonge kind

(mede gebaseerd op de BAK-lijst)

Schooltaalwoorden zijn woorden die specifiek in onderwijsleersituaties worden gebruikt.

Bij het onderwijs aan het jonge kind zijn de onderwijsleersituaties vaak in spel of hoeken. Soms is de onderwijsleersituatie meer gestuurd, zoals in een kleine kring. In genoemde leersituaties kunnen schooltaalwoorden aangeboden worden.

Schooltaalwoorden zijn woorden die we op school gebruiken om te leren (denken), zoals 'verdelen', of 'in de gaten houden'. Schooltaalwoorden worden echter niet alleen op school gebruikt, maar ook in boeken en gesprekken en bij meerdere onderwerpen/vakken.

Vaktaalwoorden zijn de woorden die specifiek horen bij een onderwerp/vak, zoals 'rechthoek' of 'klankgroep'. Vergeet niet dat schooltaalwoorden niet alleen zelfstandige naamwoorden zijn, maar dat het ook gaat om werkwoorden of voegwoorden, zoals 'afleiden' of 'tenzij'.

Aandachtspunten

- Onderstaand is een **selectie gemaakt uit de BAK-lijst**, waarbij vooral gericht gekeken is naar het anderstalige jonge kind. Hoewel de lijst is verdeeld in woorden voor groep 1 en groep 2, is het belangrijk rekening te houden met hoeveel maanden onderwijs het kind in Nederland heeft gehad. Als een kind dat qua leeftijd in groep 2 zou moeten zitten, net in Nederland is, bied je dit kind eerst de groep 1 woorden aan.
- **Wees je bewust dat een kind deze woorden moet kennen als je wil dat hij/zij meedoet in de kring of als je wilt dat hij/zij de instructie begrijpt of als hij/zij zijn/haar emoties wil uiten.** Je kan zelf een invulling geven hoe je de woorden inzet, de lijst is bedoeld als handvat. Het is te gebruiken als ondersteuning voor het doelgericht werken met de nieuwkomers kleuter.
- In deze lijst zijn ook **emotiewoorden** opgenomen. In het kader van traumasensitief lesgeven is het vooral bij deze kinderen van groot belang ze handvatten te geven zich te uiten over hun emoties. Dit kan in eerste instantie met pictogrammen, maar aangezien deze niet in elke situatie aanwezig zijn, is het waardevol de kinderen de emotiewoorden aan te leren
- Het is handig om de **woorden in taalfragmenten** aan te bieden, op deze manier zijn de woorden ingebed in een betekenisvolle handeling en voor de kinderen makkelijker te onthouden. *Bijvoorbeeld: 'op je beurt wachten', 'naar elkaar luisteren', 'praten met elkaar', 'pak je spullen', 'een vraag stellen'.*

Mondelinge taalvaardigheid

<i>instructie</i>	<i>gesprek</i>
aanwijzen	bedenken
bouwen	bedoelen
dat	begrijpen
deze	denken (aan)
die	fluisteren
dit	eerst.../daarna.../toen...
doen	eigenlijk
kijken	het klopt
klaar	idee
klappen	ja/jawel
klei - kleien	kletsen
kleuren	knikken
knippen	leren (iets)
krassen	(ge)makkelijk
lezen	moeten
leggen	nadenken
neerleggen	misschien
neerzetten	moeilijk
netjes	nee
omdraaien	noemen
opruimen	of
proberen	omdat...
puzzel/puzzelen	opletten
samen	praten
scheuren	roepen
schrijven	schreeuwen
spel/spelen	snappen
stempelen	vergeten
stop/stoppen	vertellen
tafel	vinden
tekenen/tekening	vragen
verhaal	waar
voorlezen	want...
vouwen	weten
werk / werkje	zeker
werken	zomaar
wijzen	wel
zetten	zeggen
	zo

Woordenschat

<i>routines</i>	<i>overig</i>
aan de beurt	bel
afspreken	bijvoorbeeld
beginnen	binnen - buiten
boek	blok
bord (school/keuze)	bouwhoek
dag (etmaal)	dag (groet)
gisteren	duim
kiezen	gang
kring	geen
middag	goed zo!
morgen	groep
morgen (ochtend)	hand
opsteken	hoeven
plaats (plek)	helpen
stoel	kapstok
tellen	kast
vandaag	klas
vinger	kraan
week	krijtje
zitten	kunnen
buitenspelen	kwast
	letter
	lijm
	lijn
	moeten
	mogen
	niet/niets
	nodig hebben/zijn
	openmaken
	papier
	poppenhoek/huishoek
	potlood
	schaar
	school
	willen
	woord
	zullen

Rekentaal

een - twee - drie - vier - vijf - zes - zeven - acht - negen - tien
 eerste
 achter
 blauw - bruin - geel - grijs - groen - kleur - paars - rood - roze - wit - zwart
 cirkel - driehoek - dicht - open
 dichtbij - ver weg
 dik - dun
 erbij
 erin - erop - eruit - evenveel
 even klein/groot
 groot - klein
 half - heel (volledig)
 hard - zacht
 heleboel
 hetzelfde
 hoeveel
 hoog
 achter - boven - in (plaats) - naast - onder - op - tussen - uit - jong - oud
 klok
 kort - lang
 langzaam - leeg - vol
 passen
 rij
 rond
 te groot/klein/hoog
 veel(/meer/meest) - weinig(/minder/minst)
 zoveel

Emotiewoorden

alleen
 bang
 blij
 boos
 durven
 eng
 gelukkig
 huilen
 koud - warm
 lachen
 moe
 pijn
 schrikken
 verdrietig
 ziek

Schooltaalwoordenlijst nieuwkomers kleuters

UITBREIDINGSWOORDEN GROEP 1

Mondelinge taalvaardigheid

instructie   *gesprek*

bekijken
het klopt
plaatje
plakspullen
uitkiezen
zelfstandig

raadsel
raden
stil (geluid)

Woordenschat

routines   *overig*

hulpje
stilzitten   troep
versje

Rekentaal

tweede - derde - vierde -
op een rij

Emotiewoorden

beter (hersteld)
honger
hoofdpijn
spannend
zin hebben in

Schooltaalwoordenlijst nieuwkomers kleuters

MINIMUMWOORDEN GROEP 2

Mondelinge taalvaardigheid

instructie   *gesprek*

afknippen
bijzetten
bovenaan
bovenkant
dansje
door elkaar
doorgeven
doorwerken
gelijk hebben
hoewel
in de gaten houden
in een rij staan
in je eentje
inderdaad
in orde (maken)
in groepjes
inkleuren
juist (goed)
klappen
(applaudisseren)
kleurpotlood
↓

aanvoelen (tastzin)
af en toe
antwoord
bedoeling
bijzonder
daarmee
direct
eerder
enkel
enorm
extra
gaan over
geleden
helpen (baten)
waar (juist)haast
(tijd)gebrek
het geeft niet
het hangt ervan af
het hebben over
hiermee
in de gaten houden
↓

Woordenschat

routines   *overig*

aankomen
aanlopen
achteraan
beleefd
betekenen
geduld
in het rond
ja knikken
nee schudden
rest
spijten
sorry
zeggen
(dat wil zeggen)
antwoorden
's morgens
's middags
ochtend
opstaan
(gaan staan)
vanmiddag
↓

alsof
alvast
alweer
behalve
bemoeien
bovendien
ermee
daaraan
daarin
daarnet
ernaar
flink (veel)
gedicht
gelijk (tegelijk)
gymschoenen
gymzaal
klank
luisteren
(gehoorzamen)
na (achter)
knap
↓

Rekentaal

aantal
elf - twaalf - dertien - veertien - vijftien
- zestien - zeventien - achttien -
negentien - twintig
beide(n)
boel (veel)
breed - smal
cijfer
doormidden
erachter
eraf
eraf halen
erbij doen
even donker
even licht
getal
getallenlijn
helpt
hierachter
hieronder
honderd
↓

Emotiewoorden

aardig
bedroefd
droevig
eenzaam
gemeen
grappig
jeuken
juichen
ongelukkig
uitlachen
verlegen
verrassen

Mondelinge taalvaardigheid

instructie

↑
knutselen
lenen
leren
les
liggen aan
meespelen
nadoen
oefenen
omslaan
(bladzijde)
ondertussen
op het nippertje
oppakken
opplakken
opschrijven
opstapelen
opzeggen
opzoeken
(proberen te vinden)
overslaan
pas (nog maar)
poosje
ruilen/wisselen
rondlopen
sluiten
spreken
stempelkussen
storen
tegelijk
uitkiezen
uitknippen
uitpraten
verdelen
vergelijken
vinger opsteken
zorgen voor
vouwblad

gesprek

↑
in elk geval
in orde
intussen
juist (net)
laatst (pas geleden)
letten op
meevallen
mogelijk
mooi (ok)
nazeggen
onzin
openen
opnieuw
rijmen
probleem
rondkijken
stem (praten)
vergissen
verzinnen
voor het eerst
voorbeeld
vraag
waarschijnlijk
zichzelf

Woordenschat

routines

↑
vanmorgen
dagen van de week
en de maanden
(in de thuistaal)

overig

↑
nogal
ongeveer
opschieten
plein/speelplaats
schelden
spel
tijdens
toevallig
vooral
waarin
waarop
waarvoor
wisselen (ruilen)
zelfs
zijn best doen
zin (woorden)
zodat
zoek (verloren)
zodra
zoiets
zolang
zover
zulk

Rekentaal

↑
hoop (veel)
in het midden
krom
kwart
laag
meten
meter
om (tijdstip)
rechthoek
tellen
vooraan
vierkant
verder
door
terug
naast
tussenin
groter - grootst
kleiner - kleinst
weg(halen) - samen - over(houden)
(wat is er weg, hoeveel is het samen,
hoeveel houden we over)
(ver)delen, eerlijk, oneerlijk

Mondelinge taalvaardigheid

instructie

afvragen
 expres
 delen
 kneden (klei)
 lezen
 meekomen
 missen (ontbreken)
 omheen
 per (per dag)
 per ongeluk
 rijgen
 plan
 terugleggen
 uitleggen
 uitmaken
 uitzoeken

gesprek

gemak
 (makkelijk) horen
 namelijk
 onthouden
 verstandig
 napraten
(komt niet in de bak lijst voor)

Woordenschat

routines

allereerst
 allerlaatst
 met z'n tweeën /drieën
 navertellen
 omhooghouden
 omstebeurt
 opschuiven
 tegenaan
 tegenover
 voordoen
 voorzeggen

overig

buitenspelen
 erom
 letter
 lijn
 rotzooi
 schoolplein
 titel
 twee aan twee

Rekentaal

lichtblauw
 lichtgroen
 meeste
 minste
 nul
 nummer
 vijfde, zesde, zevende, achtste,
 negende, tiende
 ongeveer
 voller - volst
 leger - leegst
 zwaarder - zwaarst
 lichter - lichtst

Bronnen en meer informatie:
www.lesinschooltaal.nl
www.nemokennislink.nl/publicaties/schooltaal-of-thuistaal-wat-leren-jonge-kinderen-thuis/fhke.nl/Tools/Schooltaalkenmerken/story_html5.html
fhke.nl/Tools/BelangSchooltaal/story_html5.html